

Participatiebijeenkomsten Gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta 2050

Gebiedsbijeenkomst Schouwen-Duiveland en Tholen

Besprekingsverslag werksessies

Restaurant Grevelingen
Parallelweg 1, Bruinisse

Dinsdag 1 september, 19.00 – 21.00 uur

Tafel 1 Sterke en aantrekkelijke kust

Aantal personen in de twee rondes: 11 mensen

Het handelingsperspectief, wat is er belangrijk?

De deelnemers kunnen zich in het algemeen vinden in het handelingsperspectief. Wat in beide rondes naar voren kwam was met name de vraag om de opgave breder te zien dan sec waterveiligheid. Kijk daarbij ook verder dan alleen de mogelijkheid van zandsuppletie. Zandsuppleties zijn kostbaar en het kan interessant zijn om in te zetten op een combinatie van mogelijkheden. Concreet wordt de realisatie van kleine zandmotoren genoemd. Door die op een slimme manier in te zetten, kunnen de veiligheid, natuur en recreatie profiteren.

Hierbij komt de vraag op dat als er meer ruimte voor de natuur wordt gemaakt, of dit dan ook ruimte biedt voor meer economische ontwikkelingen? De vraag is hiermee meteen een oproep om creatief om te gaan met de mogelijkheden. De Voordelta is daarbij belangrijk als gebied waar dynamiek is en mogelijkheden voor natuurontwikkeling. Maar vergeet ook de optie niet om de kustnatuur landinwaarts te verplaatsen.

Een ander geluid was de oproep om de natuur het werk te laten doen. Een grotere inzet op het laten gebeuren van natuurlijke processen wordt bepleit. Met het besef dat we in Nederland sowieso altijd wel aan het werk moeten, omdat we nu eenmaal voor een groot deel onder zeeniveau leven.

Als laatste wordt opgemerkt dat communicatie binnen de kustgebieden belangrijk is. Leg uit wat er gebeurt en waarom. Daarbij is het handig om recreanten niet (alleen) zaken te verbieden, maar juist aan te geven wat je van ze verwacht.

Hoe kan het je eigen opgave en/of ambitie versterken?

Voor de recreatie kan het handelingsperspectief ruimte bieden. De recreatie zal zelf ook moeten nadenken over de toekomst (kwaliteit versus kwantiteit). De Gebiedsagenda kan de ambitie van de recreatie ondersteunen, mits de opgave breed en integraal opgepakt wordt.

Ken je inspirerende voorbeelden en/of heb je ideeën voor de toekomst?

- Verklikkerplaten; publieksvoorlichting. Inzetten om bewustwording te creëren. Daar gebeurt zo veel, het geeft de dynamiek weer in het gebied.
- Pier noordkant van Texel.
- Waddenzee, bijvoorbeeld het Deense wad. Hoe kunnen we de natuur faciliteren in plaats van buiten de deur te houden?
- Oesterriffen, inzet van baggerspecie bij de Zandkreek, samenwerking recreatie, Natuurmonumenten en Rijkswaterstaat. Dit is wel maatwerk: niet alles kan overal.

Tafel 2 Dynamische dijkzones

Aantal personen in de twee rondes: 12 mensen

Het handelingsperspectief, wat is er belangrijk?

Dynamische dijkzones zijn dé plek om tot integrale oplossingen te komen en om verschillende functies te combineren. Daarvoor is het nodig dat sectoren buiten hun grenzen gaan denken, geven de deelnemers aan. Er is een breuk met het verleden nodig om te komen tot een nieuw 'arrangement' tussen stakeholders.

Voorbeelden zijn het principe van de wisselpolder waarin nieuwe opgeslibde gronden gecreëerd kunnen worden, en dubbele dijkzones waarin zoetwater, dat normaal 's winters wordt uitgeslagen, wordt opgeslagen om in een droge periode te gebruiken.

Er is een geschiedenis van leven met water in de vorm van waker- en slaperdijken. Gebruik dit en kijk naar de ondergrond en de historische ontwikkeling van het gebied. Dat zijn aangrijpingspunten voor nieuwe ontwikkelingen.

De insteek bij het werken aan dynamische dijkzones zou 'building with nature' moeten zijn, werken met de natuur. Alleen technische oplossingen zijn onvoldoende duurzaam.

Er lijkt soms sprake te zijn van een patstelling tussen partijen, dit werkt niet constructief. Er is een andere manier van kijken nodig om beweging te krijgen, een verandering van mindset. Ontwikkel een proeftuin/pilotproject om te laten zien wat de mogelijkheden zijn, om te inspireren. In de Gebiedsagenda zou een eerste aanzet gedaan kunnen worden voor het concreet maken van dit idee, het agenderen van het in kaart brengen van geschikte locaties en partijen die willen samenwerken.

Een niet politiek regisseur/trekker/coördinator/olliemannetje wordt gemist. Iemand die in staat is partijen bij elkaar te brengen. In het verleden vervulde Joost Schrijnen deze rol. In de groep is er enthousiasme en bereidheid om een vervolgesprek aan te gaan tussen de aanwezige vertegenwoordigers van Staatsbosbeheer, ZLTO, de Kenniscommunity Oosterschelde en recreatieondernemers aan de kust. Het zou mooi zijn deze partijen bij elkaar te brengen.

Hoe kan het je eigen opgave en/of ambitie versterken?

Ambitie van Wereld Natuur Fonds: nieuwe concepten rondom de Oosterschelde zouden een wereldwijd uithangbord kunnen zijn voor innovatieve dijkversterking.

Ambitie kustrecreatie: dynamische dijkzones kunnen een alternatief zijn voor stranden. Dynamische dijkzones krijgen hiermee een andere betekenis dan alleen waterkering.

Staatsbosbeheer wil graag meedenken over een concreet project en ziet kansen op Goeree-Overflakkee.

Ken je inspirerende voorbeelden en/of heb je ideeën voor de toekomst?

Rapport 'De kering' van Jan Rotmans, met daarin verbrede dijken, wordt genoemd.

Tafel 3 Rijke platen, slikken en schorren én Gezonde en verbonden zeearmen

Aantal personen in de twee rondes: 15 mensen

Het handelingsperspectief, wat is er belangrijk?

De intergetijdengebieden zijn voor de natuur in de delta cruciaal, geven de deelnemers aan. De gebieden staan onder druk en dat zal bij een stijgende zeespiegel toenemen. De gebieden zijn óók van groot belang voor de waterveiligheid, als voorland voor de dijken.

Daarbij zijn ecologische gezonde systemen met een goede waterkwaliteit van belang voor recreatie. Met water dat niet schoon is begin je niks.

In de Westerschelde zijn scheepvaart en natuur met elkaar verbonden. De intergetijdenatuur is er nog omdat de Westerschelde omwille van de bereikbaarheid in het verleden open is gehouden. Maar tevens staat de natuur onder druk door het steeds verdiepen van de vaargeul.

Het is van belang door te gaan met het herstellen van verbindingen tussen zee, delta en rivier, en daarbij brakke overgangsgebieden te realiseren. Hierbij kunnen zich wel technische of economische problemen voordoen, zoals bij de aanleg van de getijdencentrale in de Grevelingendam.

Als laatste geeft de groep aan dat het van belang is één verhaal te ontwikkelen en de nieuwe ontwikkelingen te benutten om de identiteit van het landschap en het gebied te versterken. Waarmee de maatregelen voortbouwen op de ontwikkelingen van de afgelopen decennia.

Hoe kan het je eigen opgave en/of ambitie versterken?

Het belang van de Gebiedsagenda is 1). De integrale benadering en 2). Om het samen te doen. En dan op zo'n manier dat 1 plus 1 leidt tot 3.

Het is interessant als het bijdraagt aan de 'stip op de horizon'. Een gezamenlijk, gedragen, flexibel beeld van de toekomst; waarbij keuzes gemaakt worden voor het één of het ander. Hierbij is van belang 'wat de fundamentele keuzes' zijn en hoe we hier mee om gaan. Blijven de grenzen van de delta zoals ze zijn of mogen deze ook veranderen? Hoe maakbaar is de toekomst?

De Gebiedsagenda kan een bijdragen leveren in het belang van het sterken van de kennis. De kennisbasis moet versterkt worden om in de toekomst de juiste keuzes te kunnen maken.

Verder kan de Gebiedsagenda bijdragen aan twee concrete zaken:

- Het Deltaprogramma naast waterveiligheid en zoetwater óók richten op natuur.
- De suppletie-acties in de Oosterschelde en Westerschelde uitbouwen tot een doorlopend suppletieprogramma (conform het kustsuppletieprogramma).

Ken je inspirerende voorbeelden en/of heb je ideeën voor de toekomst?

Niet besproken.

Tafel 4 Vitaal polder- en krekenlandschap

Aantal personen in de twee rondes: 11 mensen

Het handelingsperspectief, wat is er belangrijk?

Zoet water is cruciaal voor de toekomst. Een zoet Volkerak-Zoommeer is daarbij heel belangrijk.

De zoetwaterverdeling over de Zuidwestelijke Delta als geheel en binnen de eilanden/polders is belangrijk. Door opslag in de gebieden is er minder water nodig als buffer tegen het zout.

De robuustheid van het watersysteem is belangrijk, zowel qua kwantiteit als kwaliteit. Het is verstandig om bij aanpassing van het watersysteem een voldoende robuust systeem te bouwen dat tegen een stootje kan en 'te veel en te weinig' kan opvangen. Er is namelijk een onbalans tussen 'te veel en te weinig', en dat verschil wordt in de toekomst alleen maar groter. Ook de waterkwaliteit verdient aandacht, bij het weer dat steeds warmer wordt.

Gebruik en hergebruik de bestaande bronnen optimaal, is het advies. Het effluent van de rioolwaterzuiveringsinstallatie kan – na extra zuivering - worden hergebruikt in de landbouw, net als afvalwater van de industrie. Daarbij kan regenwater uit het stedelijk gebied/bebouwde kom beter worden afgekoppeld en benut. Ook duinwater dat in de polder opkwelt kan meer optimaal worden benut.

Tevens dient er ingezet te worden op het verminderen van het watergebruik, via teelten die minder zoet water vragen en door verminderen verspilling. Andere gewassen kunnen hierbij een rol spelen in de toekomst. Dit is steeds maatwerk.

Als laatste wordt de mogelijkheid van het ontzilten van zout water genoemd. Dit zou als mogelijkheid voor de toekomst nader verder verkend kunnen worden.

En qua proces merken de deelnemers op dat een open blik en positiviteit nodig zijn om samen verder te komen als overheden, maatschappelijke partijen en ondernemers in de zoetwater-discussie.

Hoe kan het je eigen opgave en/of ambitie versterken?

Het is van belang voor de toekomst dat er keuzes worden gemaakt in welke gebieden 'zoete landbouw' een toekomst heeft en in welke niet. In welke gebieden bijvoorbeeld wordt ingezet op aanvullende externe aanvoer en in welke gebieden niet. Deze keuze geeft helderheid.

De Gebiedsagenda kan helpen om de kwaliteiten van een gebied voor de langere termijn te formuleren.

Als derde kan de Gebiedsagenda bijdragen aan het verzachten van de overgangen tussen de verschillende deltawateren, de zee en het rivierengebied.

Ken je inspirerende voorbeelden en/of heb je ideeën voor de toekomst?

Hierbij wordt de oproep gedaan om te gaan experimenteren en dit gedurfd aan te pakken.

Als tweede wordt genoemd om in de polder het zoete water al van het zoute water in de ondergrond te scheiden.